KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 23.2.2012 r.
COM(2012) 72 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

Stosowanie rozporządzenia Rady (WE) nr 1435/2003 z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie statutu spółdzielni europejskiej (SCE)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

Stosowanie rozporządzenia Rady (WE) nr 1435/2003 z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie statutu spółdzielni europejskiej (SCE)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie 4

2. Cel statutu 4

3. Stosowanie statutu SCE: wykaz SCE 5

4. Pozytywne i negatywne czynniki wpływające na zakładanie SCE zgodnie z konsultacją społeczną 6

4.1. Ogólna tendencja 6

4.2. Pozytywne czynniki specyficzne dla spółdzielni sprzyjające zakładaniu SCE 6

4.3. Ocena innych ewentualnych korzyści 6

4.4. Czynniki negatywne 7

5. Powody stosunkowego braku powodzenia statutu SCE 7

6. Kwestia uproszczenia 8

7. Tendencje w zakresie rozmieszczenia SCE 8

8. Informacje dotyczące konkretnych problemów i ewentualnych zmian rozporządzenia 9

8.1. Informacje dotyczące konkretnych zagadnień, o których mowa w art. 79 rozporządzenia 9

8.2. Uproszczenie odesłań do przepisów krajowych 10

9. PODSUMOWANIE 11

1. WPROWADZENIE

Rozporządzenie w sprawie spółdzielni europejskich (SCE od łacińskiej nazwy „Societas Europaea cooperativa") zostało przyjęte dnia 22 lipca 2003 r.[1], dwa lata po przyjęciu statutu spółki europejskiej (SE od jej łacińskiej nazwy Societas Europaea)[2]. Rozporządzenie w sprawie SCE uzupełnia dyrektywa Rady 2003/72/WE dotycząca zaangażowania pracowników w SCE („dyrektywa SCE")[3]. Termin dostosowania prawodawstwa krajowego do rozporządzenia i dyrektywy w sprawie SCE został ustalony na 18 sierpnia 2006 r.

2. CEL STATUTU

Głównym celem statutu jest ułatwienie transgranicznej i transnarodowej działalności spółdzielni[4]. Podobnie jak statut SE, statut spółdzielni europejskiej (SCE) jest opcjonalnym instrumentem prawnym. W celu prowadzenia działalności lub operacji transgranicznych przedsiębiorstwa mogą podjąć decyzję o przyjęciu formy prawnej SCE lub krajowej spółdzielni.

SCE może zostać utworzona w którykolwiek z następujących sposobów:

- przez przekształcenie krajowej spółdzielni, która posiada zakłady w innym państwie członkowskim;
- przez połączenie dwóch lub więcej spółdzielni z różnych państw członkowskich;
- przez co najmniej pięć osób fizycznych i spółek o dowolnej formie prawnej działających w różnych państwach;
- przez dwie spółki lub pięć osób fizycznych zamieszkałych w co najmniej dwóch państwach członkowskich.

We wszystkich tych przypadkach istnieje zawsze element transnarodowy, ponieważ założyciele muszą pochodzić z co najmniej dwóch państw.

Statut SCE ma na celu usunięcie przeszkód prawnych przy tworzeniu spółdzielni z różnych państw członkowskich i zarządzaniu takimi spółdzielniami. Ich transgraniczną działalność gospodarczą utrudniają rozbieżności między przepisami dotyczącymi spółdzielni obowiązującymi w różnych krajach. Rozporządzenie w sprawie SCE ma na celu ograniczenie tych problemów poprzez umożliwienie spółdzielniom przeprowadzania ich własnej restrukturyzacji poprzez transgraniczne połączenia. W rozporządzeniu zezwala się na

---

1 Dz.U. z dnia 18 sierpnia 2003 r. (L207): http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:17:01:32003R1435:PL:PDF

2 Rozporządzenie Rady (WE) nr 2157/2001 z dnia 8 października 2001 r. w sprawie statutu spółki europejskiej (SE), Dz..U L 294 z 10.11.2001, s. 1–21, http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&lg=pl&type_doc=Regulation&an_doc=2001&nu_doc=2157

3 Dyrektywa Rady 2003/72/WE z dnia 22 lipca 2003 r. uzupełniająca statut spółdzielni europejskiej w odniesieniu do zaangażowania pracowników, Dz.U. L 207 z 18.8.2003, s. 25. http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&numdoc=32003L0072&model=guichett&lg=pl

4 Tekst został zaproponowany przez Komisję w 1992 r. wraz z dwoma innymi projektami, jednym w sprawie europejskiego stowarzyszenia i drugim w sprawie statutu europejskiego towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, które zostały wycofane przez Komisję w 2006 r. z powodu braku postępów w negocjacjach w Radzie. Wszystkie trzy wnioski były częścią pakietu w sprawie promowania przedsiębiorstw gospodarki społecznej; projekty te stanowiły odpowiedź na żądania podmiotów gospodarki społecznej przyznania im możliwości tworzenia własnych europejskich form prawnych, a tym samym zapewnienia takich samych warunków konkurencji, jakie mają tradycyjne spółki kapitałowe.

przeniesienie statutowej siedziby SCE do państwa członkowskiego innego niż to, w którym została ona utworzona po raz pierwszy. Rozporządzenie upoważnia SCE do wyboru systemu ładu korporacyjnego, który uzna ona za najbardziej odpowiedni dla siebie. Może być to system monistyczny lub dualistyczny; zarząd może mieć organ nadzoru lub nie.

W art. 79 rozporządzenia w sprawie SCE wymaga się, aby Komisja przedstawiła sprawozdanie dotyczące stosowania tego rozporządzenia pięć lat po jego wejściu w życie. Sprawozdanie to musi obejmować, w stosownych przypadkach, propozycje zmian rozporządzenia. Stosowanie dyrektywy, która przewiduje zasady dotyczące zaangażowania pracowników w SCE, zostało poddane przeglądowi w 2010 r.[5].

W celu zebrania danych niezbędnych do przygotowania tego sprawozdania Dyrekcja Generalna ds. Przedsiębiorstw i Przemysłu (DG ENTR) Komisji Europejskiej zleciła przeprowadzenie zewnętrznego badania[6], które zostało przedstawione we wrześniu 2010 r. W kwietniu 2011 r. DG ds. Przedsiębiorstw i Przemysłu zainicjowała konsultacje społeczne na temat wyników i zaleceń tego badania. Jednocześnie w „Akcie o jednolitym rynku”[7] Komisja stwierdziła, że zamierza zbadać, czy rozporządzenie w sprawie SCE wymaga zmiany lub uproszczenia, aby lepiej służyć interesom spółdzielni.

W swoim komunikacie „Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej” – przyjętym w dniu 25 października 2011 r.[8] – Komisja stwierdziła, że w zależności od wyników konsultacji społecznych może zaproponować uproszczenie rozporządzenia w sprawie SCE, co uczyni je bardziej niezależnym od przepisów krajowych oraz ułatwi zakładanie spółdzielni socjalnych.

Wyniki konsultacji społecznych zostały opublikowane wkrótce potem, w listopadzie 2011 r.[9]. Niniejsze sprawozdanie opiera się na tych wynikach.

3. STOSOWANIE STATUTU SCE: WYKAZ SCE

W listopadzie 2011 r. w 30 państwach członkowskich UE/EOG były zarejestrowane 24 SCE: pięć we Włoszech; siedem na Słowacji; po jednej we Francji, Liechtensteinie, Niderlandach, Hiszpanii i Szwecji; trzy na Węgrzech, dwie w Niemczech i dwie w Belgii. Rozporządzenie w sprawie SCE miało wejść w życie w 2006 r. Jednak znacznej większości państw członkowskich nie udało się dotrzymać tego terminu. Do grudnia 2011 r. trzy państwa członkowskie nie podjęły jeszcze niezbędnych kroków w celu zapewnienia skutecznego stosowania rozporządzenia.

Załącznik do niniejszego sprawozdania zawiera bardziej szczegółowe informacje na temat wykazu SCE i ich cech charakterystycznych.

---

5 Sprawozdanie Komisji dla Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie przeglądu dyrektywy Rady 2003/72/WE z dnia 22 lipca 2003 r. uzupełniającej statut spółdzielni europejskiej w odniesieniu do zaangażowania pracowników (COM (2010) 0481 z 16.9.2010)

6 „Study on the implementation of the Regulation 1435/2003 on the Statute for a European Cooperative Society (SCE)”: streszczenie i część I: „Synthesis and comparative report: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sce_final_study_part_i.pdf oraz część II: „National Reports” http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sce_final_study_part_ii_national_reports.pdf

7 COM(2011) 206 : http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011DC0206:PL:NOT.

8 COM(2011) 682 : http://ec.europa.eu/internal_market/social_business/index_en.htm.

9 Streszczenie odpowiedzi: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/public-consultation-files/summary_replies_en.pdf.

4. POZYTYWNE I NEGATYWNE CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA ZAKŁADANIE SCE ZGODNIE Z KONSULTACJĄ SPOŁECZNĄ

4.1. Ogólna tendencja

Według organizacji zawodowych brak jest ogólnej tendencji mającej zastosowanie do wszystkich spółdzielni. Przy podejmowaniu decyzji, czy utworzyć krajową spółdzielnię czy SCE, lub przy dokonywaniu oceny, w którym państwie zarejestrować SCE, jedną z kwestii najważniejszych do rozważenia jest opodatkowanie. Statut SCE nie reguluje jednak opodatkowania, ponieważ jest ono regulowane przez prawo państwa, w którym SCE ma swoją siedzibę. Tym samym opodatkowanie dochodów spółdzielni i podatek od osób prawnych, opodatkowanie zysków lub nadwyżek spółdzielni oraz opodatkowanie niepodzielnych rezerw wciąż różnią się między państwami.

Po opodatkowaniu pozostałymi kwestiami do rozważenia – w kolejności od najważniejszej do najmniej ważnej – są wymogi krajowego prawa pracy, a także złożoność i stosunkowa surowość przepisów krajowych dotyczących spółdzielni. Przy podejmowaniu decyzji o tym, gdzie zarejestrować spółdzielnię, przedsiębiorcy będą również preferowali państwo z dobrymi sieciami komunikacyjnymi i otoczeniem administracyjnym przyjaznym przedsiębiorstwom.

4.2. Pozytywne czynniki specyficzne dla spółdzielni sprzyjające zakładaniu SCE

Spółdzielnie i organizacje zawodowe twierdzą, że najważniejszą korzyścią z utworzenia SCE jest **europejski wizerunek**. Wizerunek ten może pomóc założycielom spółdzielni na rynkach, na których marka europejska jest bardziej atrakcyjna niż krajowa. Dotyczy to głównie dziedzin takich jak świadczenie usług społecznych.

Niektóre organizacje twierdzą również, że prawo do utworzenia SCE jest korzystne dla współpracujących podmiotów, ponieważ pozwala im zaakcentować ich **przynależność do ruchu spółdzielczego** w ogóle, gdy chcą utworzyć jednostkę zależną w innym kraju lub transgraniczne *joint venture*. Niektóre zainteresowane strony dostrzegają symboliczny charakter statutu SCE, gdyż umacnia on pozycję przedsiębiorstw gospodarki społecznej. Spółdzielnie wskazują, że ich model działalności gospodarczej różni się od tradycyjnych spółek opartych na kapitale. Opiera się on na solidarności, demokratycznym zarządzaniu, udziale członków oraz bliskości członków i klientów – i ma na celu zaspokojenie ich interesów, a nie interesów kadry kierowniczej.

4.3. Ocena innych ewentualnych korzyści

Większość zainteresowanych stron nie odbiera **ponadnarodowego charakteru** SCE jako potencjalnej korzyści przy przeprowadzaniu transgranicznych zmian strukturalnych w grupie. Jedynie duże spółdzielcze instytucje finansowe i towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych wydają się zainteresowane tą cechą SCE, postrzegając ją jako pomocną w **reorganizacji i uproszczeniu struktury ich grupy**. Do grudnia 2011 r. nie została jednak utworzona żadna taka SCE.

Możliwość przeniesienia siedziby do innego państwa członkowskiego nie jest postrzegana ani jako istotny czynnik, ani jako prawdziwa przewaga komparatywna SCE w porównaniu z przedsiębiorstwami krajowymi. Kwestia ta została poruszona podczas konsultacji, lecz nie otrzymano w tej sprawie żadnych odpowiedzi. W praktyce do grudnia 2011 r. żadna ze SCE nie przeniosła swojej siedziby.

Podczas konsultacji społecznych zapytano również zainteresowane strony, czy cenią one sobie możliwość utworzenia SCE w celu przeprowadzenia **połączenia transgranicznego**. Żadna z nich nie uznała tego za ważny czynnik. Do grudnia 2011 r. Komisja nie uzyskała żadnych informacji na temat takiej operacji.

Przedsiębiorstwa nie wydają się także zainteresowane **przekształceniem** krajowej spółdzielni w SCE: zainteresowane strony nie przedstawiły żadnych uwag na temat tej możliwości.

4.4. Czynniki negatywne

Konsultacje z zainteresowanymi stronami ujawniły pewne problemy ze stosowaniem rozporządzenia w sprawie SCE. Odnoszą się one zarówno do tworzenia, jak i funkcjonowania SCE.

Najbardziej znaczącym problemem przy zakładaniu SCE jest **brak świadomości na temat SCE** wśród przedsiębiorstw. Najbardziej istotne czynniki negatywne to **koszty początkowe**, **skomplikowane procedury**, których należy przestrzegać (ze względu na liczne odesłania do prawa krajowego) oraz **niepewność prawna c**o do tego, które prawo ma zastosowanie w konkretnym przypadku.

Szereg zainteresowanych stron postrzega również **minimalny wymóg kapitałowy – 30 000 euro** – jako przeszkodę, przynajmniej dla osób fizycznych, które chciałyby zakładać małe SCE, aby współpracować ponad granicami. Odmienny pogląd jest jednak taki, że posiadanie wystarczającego kapitału świadczy o poważnym charakterze danego przedsiębiorstwa.

Niektórzy respondenci uznają zasady **zaangażowania pracowników** za czynnik negatywny, gdyż, w ich opinii, są one uciążliwe i skomplikowane. Zasady te są również uważane za nieproporcjonalne, w przypadku gdy dotyczy to tylko kilku pracowników. Organizacje pracownicze oraz inni respondenci nie wskazują jednak na problemy w tej dziedzinie.

5. POWODY STOSUNKOWEGO BRAKU POWODZENIA STATUTU SCE

Uczestnicy konsultacji argumentują, że statut SCE jest stosunkowo nieskuteczny nie tylko dlatego, że jest skomplikowany, ale również głównie ze względu na fakt, że przedsiębiorstwa, które decydują się działać jako spółdzielnie, są zazwyczaj dobrze zakorzenione na swoich lokalnych terytoriach. W końcu celem spółdzielni jest służyć członkom, którzy uczestniczą bezpośrednio w demokratycznym zarządzaniu przedsiębiorstwem.

Zdecydowaną większość spółdzielni stanowią niewielkie podmioty gospodarcze działające w obrębie granic krajowych. Niektóre organizacje zainteresowanych stron mają w związku z tym wątpliwości, czy statut SCE ma do zaoferowania jakiekolwiek korzyści. Ponadto osoby zakładające spółdzielnie polegają z reguły na własnych przepisach krajowych, które lepiej znają.

Niektórzy zwracają również uwagę na fakt, że rozporządzenie w sprawie SCE zostało wdrożone bardzo późno (w istocie kilka lat za późno) w wielu państwach członkowskich, nawet w państwach, takich jak Francja, Włochy i Hiszpania, gdzie ruch spółdzielczy jest bardzo prężny.

6. KWESTIA UPROSZCZENIA

Wszystkie zainteresowane strony sądzą, że złożoność tego instrumentu jest główną przeszkodą w pomyślnym funkcjonowaniu SCE. Europejska organizacja reprezentująca wszystkie krajowe i sektorowe federacje spółdzielni w UE stwierdziła, że przepisy krajowe dotyczące spółdzielni wydają się prostsze i bardziej elastyczne. Według niektórych zainteresowanych stron złożoność rozporządzenia (z jego licznymi odesłaniami do przepisów krajowych) odstrasza nie tylko spółdzielnie, ale również pozostałe rodzaje przedsiębiorstw, które w innej sytuacji mogłyby być zainteresowane organizowaniem swojej działalności w formie SCE.

Zainteresowane strony stwierdzają zgodnie, że rozporządzenie w sprawie SCE stanowczo wymaga uproszczenia, jeżeli ma być częściej wykorzystywane przez duże i małe przedsiębiorstwa. Ze względu na liczne odesłania do prawa krajowego tego typu rozporządzenie nie oferuje żadnych realnych korzyści dla spółdzielni.

Faktycznie, do grudnia 2011 r. żadna z dużych spółdzielni, które działają lub zamierzają działać na poziomie europejskim, nie korzystała z instrumentu SCE. Bardzo duża grupa w sektorze dystrybucji detalicznej, zrzeszająca krajowe spółdzielnie, które są liderami na swoich rynkach wewnętrznych, wybrała utworzenie spółdzielni zgodnie z prawem belgijskim, a nie w formie SCE. Podobnie ważne połączenie spółdzielni rolnych i sektora mleczarskiego w Belgii, Niemczech i Niderlandów nie odbyło się za pośrednictwem SCE[10].

7. TENDENCJE W ZAKRESIE ROZMIESZCZENIA SCE

Nie ma dodatniej zależności między siłą i znaczeniem ruchu spółdzielczego w danym kraju a liczbą SCE w tym kraju. Francja, Niemcy, Włochy i Hiszpania to przykłady krajów, w których przedsiębiorstwa wykazują niewielkie zainteresowanie zakładaniem SCE, nawet jeśli władze krajowe aktywnie promują ruch spółdzielczy, a organizacje krajowe udzielają spółdzielniom znacznego wsparcia technicznego oraz prawnego.

Ponadto, w kilku państwach członkowskich wydaje się istnieć pewna liczba „gotowych" lub nieaktywnych SCE, podobnie jak było w przypadku „gotowych" SE. Są to przedsiębiorstwa nieprowadzące żadnej działalności, stworzone przez usługodawców zawodowo zajmujących się taką działalnością w tych krajach i dostępne do sprzedaży. Wydaje się, że podmioty z zagranicy kupują gotowe SCE głównie w celu zaoszczędzenia czasu i kosztów, a także uniknięcia skomplikowanych procedur związanych z założeniem SCE i negocjacji w sprawie zaangażowania pracowników. Komisja ma niewiele informacji na temat tego, co dzieje się z gotowymi SCE po ich uruchomieniu.

10 Coopernic (**COOP**érative Européenne de Référencement et de Négoce des Indépendants Commerçants) Scrl jest europejską spółdzielnią handlową niezależnych detalistów i handlowców (centra E. Leclerc, Colruyt, Conad, Coop i Rewe). Celem sojuszu jest umożliwienie niezależnym detalistom wymiany know-how i zmniejszenia kosztów łańcucha dostaw. W grudniu 2007 r. Friesland Foods i Campina ogłosiły zamiar połączenia się. Rok później, w grudniu 2008 r., otrzymały zgodę europejskich organów ochrony konkurencji na przekształcenie we Friesland Campina.

8. INFORMACJE DOTYCZĄCE KONKRETNYCH PROBLEMÓW I EWENTUALNYCH ZMIAN ROZPORZĄDZENIA

8.1. Informacje dotyczące konkretnych zagadnień, o których mowa w art. 79 rozporządzenia

Jak określono w art. 79 rozporządzenia w sprawie SCE, w niniejszym sprawozdaniu należy zbadać, czy celowe jest dopuszczenie umiejscowienia zarządu głównego i statutowej siedziby SCE w różnych państwach członkowskich. Trzeba w nim również rozważyć, czy należy zezwolić na stosowanie w statutach SCE przepisów, które będą stanowić odstępstwo lub uzupełnienie krajowych przepisów dotyczących spółdzielni, nawet jeśli wyjątków takich nie przyznaje się spółdzielniom lokalnym.

Te dwie kwestie poruszane są w identyczny sposób przez rozporządzenie dotyczące SE, ponieważ odnoszą się one do funkcjonowania i działania zarówno spółek europejskich, jak i spółdzielni europejskich.

Zgodnie z art. 79 w niniejszym sprawozdaniu należy także rozważyć, czy celowe jest dopuszczenie przepisów zezwalających SCE na podział na dwie lub więcej krajowych spółdzielni oraz dopuszczenie szczególnych środków zaskarżenia na wypadek nadużycia finansowego lub błędu przy rejestracji SCE utworzonej przez połączenie. Te dwie kwestie dotyczą konkretnie SCE, ponieważ w tym obszarze nie istnieją żadne przepisy podobne do trzeciej, szóstej i dziesiątej dyrektywy w sprawie prawa spółek[11], które mają zastosowanie do spółek akcyjnych.

W żadnej z tych kwestii Komisja nie dysponuje wystarczającymi dowodami pozwalającymi na wyciągnięcie jednoznacznych wniosków. Wynika to stąd, że utworzono tak niewiele SCE, oraz z faktu, że rozporządzenie zostało bardzo późno wprowadzone w życie w państwach członkowskich. Wyraźnie widoczne są jednak następujące zagadnienia:

- Kwestia, czy dopuścić umiejscowienie zarządu głównego i statutowej siedziby SCE w różnych państwach członkowskich, nie wydaje się istotna dla ruchu spółdzielczego. Zainteresowane strony, które udzieliły odpowiedzi w ramach konsultacji, nie przedstawiły na ten temat żadnych uwag. Spółdzielnie to przedsiębiorstwa silnie związane ze społecznościami lokalnymi i muszą utrzymywać ścisłe relacje z obszarami, na których działają, podobnie jak tradycyjne spółki kapitałowe.

- Kwestią ważną dla wszystkich zainteresowanych stron jest to, czy umożliwić w statucie SCE odstępstwo od przepisów krajowych dotyczących spółdzielni. Zdania są podzielone w kwestii, czy SCE powinny mieć zapewnioną większą niezależność od przepisów krajowych. Większość respondentów uważa, że rozporządzenie w sprawie SCE powinno zezwalać członkom spółdzielni na elastyczność w zakresie wyboru modelu zarządzania i struktury, która będzie najlepiej służyć ich celom i potrzebom. W kilku odpowiedziach wyrażono jednak poważne zastrzeżenia, twierdząc, że taka autonomia może umożliwić SCE odstępowanie od zasad i wartości modelu przedsiębiorczości spółdzielczej. Respondenci twierdzili również, że SCE nie

11 http://ec.europa.eu/internal_market/company/official/index_en.htm#directives

powinny być wyłączone z obowiązkowych przepisów dotyczących ochrony członków mniejszościowych lub praw pracowników.

- Kwestie dotyczące podziału SCE na dwie lub więcej krajowych spółdzielni i środków zaradczych, jeżeli połączenie zostało unieważnione, zdają się nie dotyczyć spółdzielni, przynajmniej do chwili obecnej. Wydaje się, że do grudnia 2011 r. żadnej SCE nie utworzono przez połączenie.

8.2. Uproszczenie odesłań do przepisów krajowych

Rozporządzenie w sprawie SCE zostało częściowo oparte na statucie **SE** przyjętym dwa lata wcześniej. Znaczna liczba przepisów dotyczących SCE, które mają charakter ogólny, a nie specyficzny dla spółdzielni, powtarza podobne przepisy uzgodnione przez Radę i PE w momencie przyjmowania statutu SE. Obejmują one przepisy dotyczące połączeń, hierarchii prawa i przeniesienia siedziby głównej przedsiębiorstwa, a także wymóg związany z elementem o charakterze transgranicznym.

Tekst rozporządzenia w sprawie SCE zawiera też wiele odesłań do przepisów krajowych dotyczących spółdzielni lub spółek akcyjnych. Na przykład SCE musi organizować walne zgromadzenia akcjonariuszy co najmniej raz w roku, chyba że prawo krajowe dotyczące krajowych spółdzielni przewiduje konieczność częstszego odbywania zgromadzeń, lub, gdy połączenie następuje w celu ochrony wierzycieli, musi być ono regulowane prawem krajowym w sprawie łączenia spółek akcyjnych.

Ponadto rozporządzenie w sprawie SCE zawiera szereg opcji lub odesłań umożliwiających państwom członkowskim narzucanie SCE konkretnego postępowania. Często zaczynają się one słowami „państwo członkowskie może przewidzieć”. Na przykład w przypadku łączenia państwo członkowskie może przyjąć przepisy w celu zapewnienia odpowiedniej ochrony członkom, którzy wyrazili sprzeciw wobec połączenia. W innych zastosowano sformułowania, takie jak „w zakresie, w jakim zezwala na to prawo państwa członkowskiego siedziby statutowej SCE”.

Aby uprościć rozporządzenie, ponad 30 artykułów zawierających tego rodzaju opcje i odesłania podzielić można na trzy główne kategorie. Po pierwsze, artykuły regulujące zagadnienia wspólne dla rozporządzeń w sprawie SCE i SE. Po drugie, przepisy, które zawierają bezpośrednie odesłanie do prawa spółek akcyjnych. Po trzecie, przepisy zawierające odesłania i opcje, które regulują działania i kwestie specyficzne dla spółdzielni.

- W odniesieniu do artykułów w pierwszej kategorii Komisja zamierza zaproponować zmianę tych przepisów, w stosownych przypadkach, w zgodzie z obecnymi rozważaniami na temat ewentualnych zmian odpowiednich artykułów rozporządzenia SE. Kwestie te są identyczne i rozwiązania powinny być takie same dla obu rozporządzeń.

- W odniesieniu do artykułów w drugiej kategorii Komisja jest zdania, że należy przeprowadzić szeroko zakrojone konsultacje z zainteresowanymi stronami na temat tego, czy odesłania do spółek akcyjnych są jeszcze konieczne. Niektóre zainteresowane strony wskazały, że odesłania te zdają się pomijać obowiązujące przepisy krajowe dotyczące spółdzielni. Ponadto nie wszystkie państwa członkowskie posiadają specyficzne przepisy dla spółdzielni.

- W odniesieniu do artykułów w kategorii trzeciej, w przypadku gdy rozporządzenie przewiduje, że dana zasada będzie miała zastosowanie do SCE wyłącznie, gdy jest to dozwolone przez prawo krajowe, Komisja przeprowadzi konsultacje z zainteresowanymi stronami na temat sposobów większego uniezależnienia rozporządzenia w sprawie SCE od prawa krajowego.

9. PODSUMOWANIE

W następstwie niniejszego sprawozdania Komisja zamierza skonsultować się z zainteresowanymi stronami na temat tego, czy i w jaki sposób **uprościć rozporządzenie w sprawie SCE**. W tym celu będzie współorganizować dwie duże konferencje z okazji ogłoszenia przez ONZ 2012 roku Międzynarodowym Rokiem Spółdzielczości. Pierwsza z nich odbędzie się w Brukseli w kwietniu 2012 r. z udziałem zainteresowanych stron. Druga odbędzie się we wrześniu 2012 r. podczas prezydencji cypryjskiej i zgromadzi przedstawicieli państw członkowskich.

Na tych forach Komisja zwróci się do zainteresowanych stron z pytaniami, czy poszczególne artykuły powinny zostać uproszczone poprzez usunięcie i zastąpienie odesłań do prawa spółek akcyjnych, i czy można w większym stopniu uniezależnić rozporządzenie w sprawie SCE od przepisów krajowych.

W szerszym kontekście kwestia europejskich form prawnych, takich jak SE lub SCE, oraz potrzeba ich przeglądu stanowią również część obecnych rozważań na temat przyszłości unijnego prawa spółek. Wyniki tych rozważań pomogą Komisji dokonać oceny, w stosownych przypadkach, instrumentów, które można by wykorzystać w celu zaspokojenia zapotrzebowania przedsiębiorstw w Europie na bardziej wyrównane zasady konkurencji, lepsze uregulowania prawne i ich uproszczenie, a także potrzeby wprowadzenia takich instrumentów.

ZAŁĄCZNIK

Stosowanie rozporządzenia Rady (WE) nr 1435/2003 z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie statutu spółdzielni europejskiej (SCE)

1. WPROWADZENIE

Niniejszy załącznik uzupełnia sprawozdanie Komisji w sprawie stosowania rozporządzenia w sprawie SCE. Zawiera on wykaz i opis istniejących SCE.

2. WYKAZ SCE

Według informacji uzyskanych w ramach badania[12] i danych zawartych w wykazie istniejących SCE instytutu Libertas z Niemiec[13] do dnia 22 listopada 2011 r. w państwach członkowskich UE/EOG zarejestrowane były 24 SCE.

Informacje na temat liczby istniejących SCE pozyskano głównie przez krajowych ekspertów zaangażowanych w badanie na temat SCE. Liczba ta idzie w parze z informacjami z Dziennika Urzędowego UE (Dz.U. zob. poniżej) oraz ze strony internetowej TED (Tenders Electronic Daily). W Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej niektóre SCE (dwie z 24) nie są w ogóle obecne; 13 pojawia się z oznaczeniem „SE"; kolejne 3 pojawiają się z oznaczeniem „EUIG"; a jedynie siedem z oznaczeniem „SCE". Pominięcie w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej wielu europejskich form prawnych było już podnoszone przez innych badaczy podczas badania wdrożenia rozporządzenia w sprawie SE[14].

Liczba SCE wzrosła od 2006 r. do 2009 r. W 2010 r. i 2011 r. powstało mniej SCE niż w 2009 r. Liczba nowych SCE założonych każdego roku, począwszy od 2006 r. do listopada 2011 r., wyniosła 1 w 2006 r., 5 w 2008 r., 8 w 2009 r., 7 w 2010 r. i 3 w 2011 r.

3. SCE I ICH CECHY CHARAKTERYSTYCZNE

3.1. Obywatelstwo założycieli

Istnieje bardzo niewiele informacji na temat obywatelstwa założycieli zaangażowanych w założenie istniejących SCE. Rozporządzenie nie wymaga publikacji takich danych przy rejestracji SCE. Zgodnie z art. 13 rejestrację SCE ogłasza się w celach informacyjnych w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, wymieniając firmę SCE, numer, datę i miejsce wpisu SCE do rejestru, datę i miejsce ogłoszenia w kraju, w którym znajduje się siedziba statutowa, statutową siedzibę SCE i rodzaj jej działalności. Dane te są zwykle przesyłane do Urzędu Publikacji Unii Europejskiej przez krajowy rejestr w ciągu jednego miesiąca od daty rejestracji SCE w kraju, w którym znajduje się siedziba statutowa.
Z badania wynika, że spośród pięciu włoskich SCE jedna została utworzona z partnerami fińskimi i hiszpańskimi, druga – z francuskim towarzystwem ubezpieczeń wzajemnych, a trzecia – z maltańskim współzałożycielem. Na temat 9 SCE (sześciu słowackich, jednej francuskiej, jednej niemieckiej i jednej węgierskiej) nie istnieją szczegółowe informacje inne niż te wymagane rozporządzeniem. Brak informacji wynika stąd, że niektóre SCE zostały niedawno utworzone lub że odmówiły przekazania danych informacji ekspertom krajowym, gdy badanie to było przeprowadzane.

---

12 Tabela w dodatku 4, część I badania przedstawia najbardziej istotne dane dotyczące istniejących SCE: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sce_final_study_part_i.pdf

13 Libertas – Europäisches Institut GmbH: http://www.libertas-institut.com/de/EWIV/List_SCE.pdf

14 Zob. Eidenmüller, Engert, Hornuf, „Incorporating under European Law: The Societas Europaea as a Vehicle for Legal Arbitrage", w „10th European Business Organisation Law Review" (2009).

3.2. Tworzenie mapy geograficznej

Słowacja jest krajem, w którym zarejestrowano najwięcej SCE – 7, ale jednocześnie 6 z nich można uznać za gotowe SCE, ponieważ są one zarejestrowane pod tym samym adresem i prowadzą tę samą działalność. Włochy zajmują drugie miejsce z 5 SCE, co wiąże się z faktem, że Włochy to kraj, w którym spółdzielnie są dobrze rozwinięte i promowane przez państwo zgodnie z postanowieniem konstytucyjnym zawartym w art. 45. Brak krajowej ustawy wdrażającej nie zniechęcił do zakładania SCE we Włoszech. Belgia i Węgry zajmują kolejne miejsca. W 20 krajach (18 państw członkowskich i 2 kraje EOG) nie założono żadnych SCE.

3.3. Metody tworzenia

W odniesieniu do 14 SCE, dla których są dostępne dane w tym względzie, wszystkie z nich zostały utworzone *ex novo* (lub *ex nihilo*) zgodnie z art. 2 ust. 1 tiret pierwsze, drugie i trzecie rozporządzenia SCE, to znaczy

a) „przez co najmniej pięć osób fizycznych, zamieszkałych w co najmniej dwóch państwach członkowskich";

b) „przez łącznie co najmniej pięć osób fizycznych i spółek (…), które mają miejsce zamieszkania w co najmniej dwóch różnych państwach członkowskich względnie podlegają prawu co najmniej dwóch różnych państw członkowskich";

c) „przez spółki (…) podlegające prawu co najmniej dwóch różnych państw członkowskich".

Dokładniej, sześć SCE zostało utworzonych zgodnie z lit. a) powyżej; kolejne sześć zgodnie z lit. b) powyżej; i jeszcze kolejne dwie zgodnie z lit. c) powyżej. Nie są jeszcze znane inne metody tworzenia SCE. Tworzenia ich za pośrednictwem łączenia lub konwersji nie miało miejsca.

Nie ma informacji o przeniesieniu siedziby statutowej. Brak jest informacji na temat SCE zlikwidowanych lub przekształconych w krajowe formy prawne.

Artykuł 1 ust. 2 rozporządzenia przewiduje, że „Jeżeli w statucie SCE, podczas jej tworzenia, nie postanowiono inaczej, każdy członek spółdzielni odpowiada tylko do wysokości subskrybowanego przez niego kapitału. Jeżeli członkowie SCE ponoszą ograniczoną odpowiedzialność, firma SCE powinna zawierać dodatkowe oznaczenie „z ograniczoną odpowiedzialnością"." Jeśli chodzi o formę prawną, 13 spośród 24 SCE jest zarejestrowanych jako „z ograniczoną odpowiedzialnością": 7 na Słowacji, 3 we Włoszech i 3 na Węgrzech. Nie jest jednak jasne, jaki jest stopień odpowiedzialności pozostałych SCE.

3.4. Dziedziny działalności, struktura zarządu, kapitał subskrybowany, liczba pracowników

Zgodnie z dostępnymi informacjami większość istniejących SCE świadczy usługi. Siedem SCE można uznać za „spółdzielnie socjalne" lub przedsiębiorstwa społeczne w rozumieniu „Inicjatywy na rzecz przedsiębiorczości społecznej"[15] i mają one takie cele, jak zatrudnienie osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, doradztwo medyczne i usługi w dziedzinie zdrowia. Siedem innych prowadzi działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości, dwie SCE działają w sektorze budowlanym, a trzy świadczą usługi doradztwa dla przedsiębiorstw.

Jeśli chodzi o **strukturę zarządzającą**, 5 SCE wybrało system monistyczny[16], a 10 dualistyczny[17]. Wszystkie SCE z Włoch wybrały system dualistyczny.

15 SCE założono z **kapitałem subskrybowanym** równym lub bliskim minimalnemu wymogowi kapitałowemu w wysokości 30 000 euro. Jedną SCE utworzono z kapitałem

15 COM (2011) 682 : http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0682:FIN:PL:PDF

16 Struktura zarządzająca złożona z wyłącznie jednego organu administracyjnego.

17 Struktura zarządzająca złożona z zarządu i rady nadzorczej.

subskrybowanym w wysokości 110 000 euro. Nie można przedstawić średniego **bilansu** istniejących SCE ze względu na brak informacji. **Obroty netto** są znane dla dwóch SCE: w 2009 r. jedna z nich miała obroty netto w wysokości 1 000 euro, a druga mniej niż 15 000 euro.

Liczba **pracowników** w 12 SCE, dla których są na ten temat dostępne dane, wynosi łącznie 32 osoby. Są one zatrudnione głównie przez dwie SCE (jedna ma 13 pracowników, a druga – 10). Sześć SCE ma tylko jednego lub dwóch pracowników. Cztery SCE zadeklarowały, że nie mają żadnych pracowników.

Tabela. *Istniejące SCE (stan na 22.11.2011 r.)*

Państwo	**Liczba SCE**
AUSTRIA	0
BELGIA	2
BUŁGARIA	0
CYPR	0
REPUBLIKA CZESKA	0
DANIA	0
ESTONIA	0
FINLANDIA	0
FRANCJA	1
NIEMCY	2
GRECJA	0
WĘGRY	3
ISLANDIA	0
IRLANDIA	0
WŁOCHY	5
ŁOTWA	0
LIECHTENSTEIN	1
LITWA	0
LUKSEMBURG	0
MALTA	0
NIDERLANDY	1
NORWEGIA	0
POLSKA	0
PORTUGALIA	0
RUMUNIA	0
SŁOWACJA	7
SŁOWENIA	0

HISZPANIA	1
SZWECJA	1
ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO	0
CAŁKOWITA LICZBA SCE	**24**